

ASUNNON JA ULKOTILAN RAJAPINNASSA

Asumisen laajeneminen kodin seinien ulkopuolelle

Tekijä: Liisa Heinonen
Työn nimi: Asunnon ja ulkotilan rajapinnassa.
Asumisen laajeneminen kodin seinien ulkopuolelle.
Laitos: Arkkitehtuurin laitos
Koulustusohjelma: Arkkitehtuuri
Työn ohjaaja: Karin Krokfors
Vuosi: 2015
Sivumäärä: 29
Kieli: suomi

TIIVISTELMÄ

Tällä hetkellä asuntoon liittyviä lisätiloja kuten ulkotiloja voitaisiin kehittää Suomessa merkittävästi. Jos asuntoon liittyvien täydentävien tilojen suunnittelussa otettaisiin huomioon ulkotilojen lisäksi myös puolilämpimät tilat ja sisäänkäyntitilat, voitaisiin suomalaista asutosuunnittelua monipuolistaa ja samalla vastata asukkaiden lisätilantarpeeseen tavallista alhaisemmilla kustannuksilla.

Tässä kandidaatintyössä tutkitaan asumisen laajenemista kodin ulkopuolelle asuntoa täydentäviin tiloihin. Asuntoa täydentävä tila on tätä työtä varten kehitetty termi, johon kuuluvat asuntokohtaiset ulkotilat kuten piha tai parveke, puolilämpimät tilat kuten talvipuutarhat ja kasvihuoneet sekä sisäänkäyntitilat kuten kuistit ja luhtikäytävät. Työssä pohditaan, miten erilaiset täydentävät tilat voivat parantaa asumisen laatua, ja työn tavoitteena on selvittää, miten täydentäviä tiloja voidaan kehittää Suomessa.

Täydentävien tilojen merkitystä perustellaan ympäristöpsykologian ja asumista käsittelevien kyselytutkimusten avulla. Sen lisäksi olen poiminut seitsemän asunnon laajenemisen kehitysmahdollisuutta tutkimalla ulkomaalaisia asuntokohteita. Kehitysmahdollisuudet ovat yksityisyys- ja julkisuusaste, sisä- ja ulkotilan välinen suhde, liikkuminen, monikäyttöisyys, itsemuokattavuus, reagointi luonnon rytmiin sekä puolilämpimät tilat.

Asumisen laajenemisen helpottamiseksi voitaisiin kasvattaa täydentävien tilojen kokoa ja lisätä ovia, jolloin

tilan käyttöaktiivisuus nousee ja toimintamahdollisuudet monipuolistuvat. Jos tilaa on riittävästi eri toiminnoille, voivat täydentävät tilat toimia joustavina asunnon lisähuoneina. Jättämällä täydentävät tilat raakatilaksi voitaisiin tehdä mahdollisimman suuria lisätiloja edullisesti, niin että asunnon hinta ei nouse. Jos asukkaat voivat itse muokata täydentäviä tiloja, koetaan ne enemmän osaksi kotia ja samalla ne vastaavat paremmin asukkaiden tarpeita.

Puolestaan puolilämpimillä talvipuutarhoilla ja kasvihuoneilla voidaan pidentää ulkotilojen käyttöaikaa ja tuoda luonnon rytmi osaksi asumista. Tämän lisäksi vuodenaikojen mukaan muotoaan muuttavat pihatilat olisivat toimiva ratkaisu Suomen vaihteleviin sääolosuhteisiin.

Jotta laajenemisen kehitysmahdollisuuksia olisi mahdollista toteuttaa käytännössä, tulisi ensin kehittää asuntotuotantoa ja uusia rakennustyypppejä. Eri asuntotyyppien ulkotiloja yhdistelemällä voidaan löytää entistä optimaalisempia ratkaisuja, jotka vastaavat erilaisten asukkaiden tarpeita.

Jatkossa voidaan tutkia asunnon laajenemista lisää, sillä tällä hetkellä tietoa asumisen laajenemisesta ja supistumisesta on tarjolla hyvin vähän. Peruskäsitteistöä laajentumisesta voidaan lisätä ja samalla välittää ideoita laajenemisesta arkkitehdeille ja rakennuttajille.

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	5
2 Asuntoa täydentävät tilat	6
2.1 Ulkotilan merkitys asumisessa	6
2.2 Täydentävän tilan määritelmä	7
2.3 Täydentävien tilojen nykytilanne Suomessa	7
3 Seitsemän kehittymismahdollisuutta asunnon laajenemiseen	10
3.1 Yksityisyys- ja julkisuusaste	10
3.2 Sisä- ja ulkotilan välinen suhde	14
3.3 Liikkuminen	15
3.4 Monikäyttöisyys	18
3.5 Itsemuokattavuus	19
3.6 Reagointi luonnon rytmiin	22
3.7 Puolilämmin tila	24
4 Johtopäätökset	26
Lähteet	28

1 JOHDANTO

Tällä hetkellä asuntokohtaisten ulkotilojen rakentaminen on hyvin yksipuolista. Kerrostalojen parvekkeet muistuttavat muodoltaan toisiaan, ne ovat yleensä yhteydessä olohuoneeseen ja ovat hyvin saman kokoisia. Lasitettuja parvekkeita käytetään talvisin usein vain ulkovarastoina ja kesällä puolestaan satunnaisena ruokailupaikkana, vaikka parvekkeella olisi potentiaalia muuhunkin käyttöön.

Pientalojen pihojen suuri koko ja asumisväljyys mahdollistavat parvekkeita monipuolisemman käytön, mutta esimerkiksi parvekelasituksen ja puolilämpimän tilan tarjoama käyttöajan pidentäminen jää usein hyödyntämättä. Pientalojen pihoja tai kerrostalojen porraskäytäviä ei yritetä kehittää entistä tiiviimmäksi osaksi asumista, vaan ne jätetään useimmiten vähälle suunnittelulle ja niitä pidetään toissijaisena asunnon sisätiloihin verrattuna. Parvekkeiden, pihojen ja esimerkiksi kuistien hyviä puolia yhdistelemällä voitaisiin löytää uusia mahdollisuuksia kehittää asumista ja asuntojen joustavuutta.

Tämä kandidaatintyö käsittelee asumisen laajenemista asuntoa täydentävien tilojen kautta ulkoympäristöön Suomessa. Täydentäviin tiloihin kuuluvat asuntokohtaiset ulkotilat, puolilämpimät tilat ja saapumistilat. Työssä pohditaan, mikä mahdollistaa asunnon ulkoympäristön haltuunoton ja miten asunnosta laajennutaan ulos erilaisten tilojen kautta. Keskeisin tutkimuskysymys on, miten asumisen laajeneminen voi parantaa asukkai-

den elämänlaatua. Työn tavoitteena on selvittää, miten täydentäviä tiloja voisi kehittää Suomessa. Työssä tarkastellaan asuntoon välittömästi liittyviä tiloja. Käsittelyn ulkopuolelle on jätetty yhteiset pihat, julkiset viheralueet ja puistot, sillä asumisen toiminnot laajenevat vaivattomimmin luonteeltaan yksityisempiin tiloihin.

Työhön on poimittu seitsemän asuntoa täydentävän tilan kehitysmahdollisuutta, joihin suomalaisessa asuntosuunnittelussa voisi kiinnittää huomiota. Ominaisuudet on kerätty ulkomaalaisten esimerkkikohteiden, ympäristöpsykologian ja suomalaisten asuinympäristön laatua käsittelevien kyselytutkimusten pohjalta.

Tutkielman toisessa luvussa käydään läpi asuntokohtaisten täydentävien tilojen nykypäivän tilannetta ja selvitetään, miksi ulkoympäristö on tärkeä osa asumista. Kolmannessa luvussa käsittelyssä ovat edellä mainitut täydentävien tilojen kehitysmahdollisuudet. Neljännessä luvussa pohditaan, miten potentiaaleja voidaan soveltaa Suomessa ja miten kehittää puolilämpimien tilojen ja kylmien ulkotilojen käyttöä tulevaisuudessa.

2 ASUNTOA TÄYDENTÄVÄT TILAT

Kappaleen aluksi käsitellään ulkotilan merkitystä osana asumista ja sitä, miksi asunnon laajeneminen kodin seinien ulkopuolelle on asukkaiden kannalta tärkeää. Seuraavaksi käydään läpi tätä kandidaatintyötä varten kehitetyn termin, *täydentävän tilan* määritelmä. Kappaleen lopuksi tutkitaan asumisen laajenemista Suomessa tällä hetkellä ja pohditaan syitä ulkotilojen homogeenisuudelle sekä puolilämpimien tilojen ja saapumistilojen vähälle hyödyntämiselle osana asuntoa.

2.1 Ulkotilan merkitys asumisessa

Asukasbarometri 2010-kyselytutkimuksen mukaan omakotitalo on suomalaisten keskuudessa halutuin asumismuoto ja sen tärkeimmät hyvät puolet ovat luonnon ympäristön läheisyys ja oma piha.¹ Koti kerrostalossa-kyselytutkimuksessa puolestaan kerrostaloasukkaat kertoivat, että heidän unelmiensa asuntoon kuuluu lähes aina suuri parveke.² Tutkimuksista käy ilmi, että asukkaat kokevat ulkotilan tärkeäksi osaksi asumista.

Koti Pihalla-tutkimuksen perusteella asunnon ulkotilat limittyvät osaksi kotia, sillä kodin ominaisuudet voivat laajentua ulkoympäristöön. Koti ei siis rajoitu vain asunnon seinien sisäpuolelle.³ Täydentävät ulkotilat kasvattavat asuintilaa, jolloin käyttömahdollisuudet monipuolistuvat, kun toimintoja voidaan laajentaa ja yhdistellä ulkotilassa. Puolilämpimät tilat, ulkotilat tai saapu-

mistilat voivat parhaimmillaan korvata jonkun asunnosta puuttuvan huoneen, esimerkiksi työhuoneen tai vastata yllättävään tilantarpeeseen esimerkiksi vieraita kutsuttaessa.

Ulkona voidaan tehdä asioita, jotka eivät olisi sisätiloissa mahdollisia, kuten hoitaa puutarhaa⁴ tarkkailla ulkoympäristöä, ottaa aurinkoa, grillata ja nauttia kauniista säästä⁵. Ulkotilassa ihminen myös aistii ympäristöään sisätilaa monipuolisemmin, sillä visuaalisen kokemuksen lisäksi korostuvat lämpötila, äänet ja valo. Ihminen kaipaa aistimuutoksia, joita ulkotiloihin laajenemisella voidaan tuoda osaksi asumista.⁶ Parhaimmillaan vuodenajat voivat tulla osaksi asumista ja ympäristön kokemista.

Puolilämpimät välitilat, kasvihuoneet ja talvipuutarhat pidentävät ulkotilan käyttöaikaa ja mahdollistavat eri vuodenaikojen, sekä valon ja lämpötilan muutosten kokemisen asunnossa. Toisaalta ihmisten sosiaalinen elämän rytmi, esimerkiksi työ, opiskelu ja harrastukset eivät vastaa luonnon rytmiä. Ulkotila tuo luonnon rauhallisen rytmin osaksi asumista.⁷

Kaplan & Kaplanin mukaan luonnon kokemisella on rentouttavia ja stressiä lievittäviä vaikutuksia, jotka edistävät tarkkaavaisuuden palautumista. Ihmiset, joilla on pääsy lähellä sijaitsevaan luontoon, ovat tavallista terveempiä ja tyytyväisempiä kotiinsa sekä työhönsä.⁸ Asumisen laajeneminen ulos voikin vaikuttaa terveyteen ja asumistyytyväisyyteen positiivisesti.

¹ Strandell 2012.

² Silvennoinen ja Hirvonen 2002, s. 112.

³ Hasu 2009, s.47.

⁴ Ibid, s. 135,137,140.

⁵ Silvennoinen ja Hirvonen 2002, s.113.

⁶ Stenros 1992, s.103.

⁷ Ibid.

⁸ Kaplan & Kaplan 1989, s. 173.

Ulkotilan merkitys vaihtelee elämänkaaren ja elämäntilanteen mukaan. Ulkotilat ovat lapsille tärkeitä oppimisympäristöjä. Kehityksen, oppimisen ja itsenäistymisen kannalta ulkoympäristö tarjoaa sisätiloja monipuolisempia virikkeitä.⁹ Puolestaan vanhuksille parveke tai piha voi olla merkittävä elämänlaadun ylläpitäjä, varsinkin jos liikuntakyky on heikko.¹⁰ Eri elämäntilanteissa täydentäviä tiloja voidaan käyttää hyvin eri tavoin ja niiden merkitys muuttuu ajan myötä.

Jotta ulkotila ja sen hyödyt saataisiin osaksi asumista, tulisi asuntoihin rakentaa erilaisia sisä- ja ulkotilan välillä olevia täydentäviä tiloja.

2.2 Täydentävän tilan määritelmä

Tässä kandidaatin työssä käsitellään sisä- ja ulkotilan välissä sijaitsevia asuntoa täydentäviä tiloja. Täydentävä tila on asuinhuoneistoon välittömästi liittyvä ulkotila, sisäänkäyntitila tai puolilämmin tila, johon on kulkuyhteys huoneiston sisältä ja joka on vain asukkaiden käytössä. Asuntokohtainen ulkotila voi olla parveke, terassi tai piha-alue. Sisäänkäynnin yhteydessä olevat kuistit, etupiha-alueet ja kerrostalojen käytävätilat ovat sisäänkäyntitiloja. Puolilämpimällä tilalla puolestaan tarkoitetaan esimerkiksi lasitettua parvekettä, talvipuutarhaa tai kasvihuonetta, jota ei lämmitetä niin kuin asunnon sisätiloja. Täydentävillä tiloilla voidaan rakentaa asuntoon vaihtoehtoisia ja edullisia lisätiloja.

Asunnon lisätiloja, ulko-, sisäänkäynti- ja puolilämpimiä tiloja yhdistävää käsitettä ei tätä aikaisemmin ole määritelty, mikä kertoo omalta osaltaan asumisen laajenemista koskevien käsitteiden käyttämättömyydestä ja samalla siitä, että uusille ratkaisuille jää asuntosuunnittelussa melko vähän tilaa. Esimerkiksi RT-kortisto määrittelee asuntokohtaisen ulkotilan yksinkertaisesti vain kylmänä tilana, jolloin puolilämpimät- ja sisäänkäyntitilat jäävät huomioimatta.¹¹ Määräykset ja ohjeet perustuvat hyviksi todettuihin käytäntöihin, mikä osaltaan vaikeuttaa uusien ideoiden toteuttamista.

2.3 Täydentävien tilojen nykytilanne Suomessa

Tällä hetkellä asuntokohtaisten ulkotilojen rakentaminen on hyvin homogeenista Suomessa. Rakennusten pihatilat muistuttavat arkkitehtuurisuunnittelultaan hyvin paljon toisiaan ja niiden suunnitteluun käytetään useimmiten vähemmän aikaa kuin itse rakennuksen suunnittelemiseen. Yksi merkittävimmistä ongelmista on se, että uusia asuntotypologioita ei kehitellä. 1950- ja 1960-luvuilta peritty standardoitu rakentaminen on yksi syy asuntojen¹² ja samalla ulkotilojen yksipuolisuuteen. Esimerkiksi parvekkeet sijoittuvat yleisimmin olohuoneeseen tai keittiöön ja niiden koko on melko pieni. Rakennuslain normit ja säädökset ohjaavat kaikkea rakentamista Suomessa. Normeja noudatetaan tarkkaan, mikä vaikeuttaa

---

⁹ Kyttä 2004.

¹⁰ Rappe, Lindén ja Koivunen 2003, s. 119.

¹¹ RT 93-10940.

uusien asunto- ja rakennustyyppien syntymistä¹³. Samalla kokeilevien ulkotilojen kehittäminen vaikeutuu.

Suomessa kaavoituksella ohjataan rakentamista ja liian tiukka asemakaava voikin estää uusien ideoiden toteuttamisen. Asunnon laajeneminen vaikeutuu tai lisäosien rakentaminen voi jäädä kokonaan pois asemakaavassa osoitetun liian pienen rakennusoikeuden vuoksi. Esimerkiksi terassi tai kuisti voi jäädä rakentamatta, jos rakennusoikeutta ei riitä kyseisille tiloille.¹⁴

Asuinneliöihin perustuva hinnoittelu johtaa siihen, ettei asumisen laatutekijöitä kuten ulkotiloja huomioida asuntomarkkinoilla. Tämä ei kannusta rakennuttajia panostamaan pihojen, parvekkeiden tai sisäänkäyntien suunnitteluun, vaan mahdollisimman suureen rakennuksen pinta-alaan ja mahdollisimman tehokkaisiin ja ahtaisiin käytävä- ja sisääntulotiloihin.

Suomen vaihteleva ilmasto ja neljä vuodenaikaa tuovat ulkotilojen suunnitteluun lisää haasteita. Kylmä talvi osaltaan estää tai ainakin rajoittaa ulkotilojen käyttöä. Yleisimmät puolilämpimät tilat Suomessa ovat lasitettuja parvekkeita ja omakotitalojen viherhuoneita, jotka ovat useimmiten kooltaan melko pieniä, mikä rajoittaa niiden käyttöä. Asuintilojen kausiluonteiseen

käyttöön suhtaudutaan varauksella, sillä kaikkia huoneita pitäisi pystyä käyttämään ympäri vuoden. Visuaaliset, kokemukselliset ja terveydelliset ulkotilojen ominaisuudet jäävät vaille huomiota.

Kesäisin parvekkeita käytetään useimmiten satunnaiseen ruokailuun ja talvella ne puolestaan toimivat usein ulkovarastoina. Pientalojen pihojen käyttö on suuremman koon ja tontin omistamisen myötä parvekkeita monipuolisempaa. Sisäänkäynti kerrostaloasuntoihin on usein käytävän varrelta, jossa asuntoon liittyvää omaa tilaa ei ole. Tästä voidaan päätellä, että asumisen laajeneminen on käytön suhteen hyvin yksipuolista ja joskus laajenemisen potentiaali jätetään kokonaan hyödyntämättä.

Hasun¹⁵ mukaan asukkaat haluavat käyttää ulkotiloja moniin eri tarpeisiin, esimerkiksi vieraiden kestitsemiseen, puutarhan hoitoon, pyykkien kuivattamiseen, ruuanvalmistukseen, lasten leikkimiseen ja lukemiseen. Ulkotiloja halutaan käyttää sekä yksityiseen tarpeeseen, että sosiaalisiin tapahtumiin. Toimintojen kirjo on laaja ja vaihtelee asukkaasta riippuen, joten ulkotilojen tulisi mahdollistaa monipuolinen käyttö. Nykypäivän tilanteen ja ihmisten tarpeiden väliltä löytyykin selkeä ristiriita.

---

¹² Gimbler ja Tyvimaa 2014, s. 353.

¹³ Krokfors 2010, s. 223-233.

¹⁴ Ibid, s. 223-227.

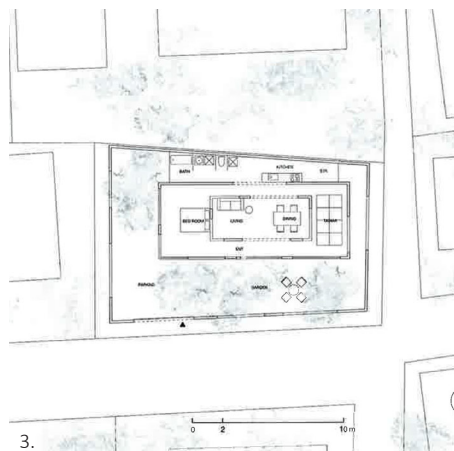
¹⁵ Hasu 2009, s. 52, 53, 135, 187.

1.

70-luvun elementtira-
kenteisiä parvekkeita
Tampereen Tamme-
lassa.

3 SEITSEMÄN KEHITYSMAHDOLLISUUTTA ASUNNON LAAJENEMISEEN

Seuraavaksi käsitellään erilaisia täydentävien tilojen ominaisuuksia, joita suomalaisessa asuntotuotannossa voitaisiin kehittää. Olen poiminut kehitysmahdollisuudet itse esimerkkikohteisiin pohjautuen. Kehitysmahdollisuudet liittyvät vahvasti toisiinsa, eikä niitä käytännön toteutuksessa voida erottaa toisistaan. Kuitenkin tämän kappaleen kussakin aluvussa käsitellään toisistaan riippuvaisia ominaisuuksia eri näkökulmista. Johtopäätösten tukena on jokaista potentiaalia käsiteltäessä vähintään yksi ulkomailla toteutettu esimerkkirakennus. Esimerkeistä löytyy useita oivalluksia, joita Suomessa voitaisiin soveltaa, kuitenkin kulttuuriset ja ilmastolliset erot huomioon ottaen. Kappaleessa käsitellään seuraavia kehitysmahdollisuuksia:

1. Yksityisyys- ja julkisuusaste
2. Sisä- ja ulkotilan välinen suhde
3. Liikkuminen
4. Monikäyttöisyys
5. Itsemuokattavuus
6. Reagointi luonnon rytmiin
7. Puolilämpimät tilat

3.1 Yksityisyys- ja julkisuusaste

Kun laajennetaan kodin seinien ulkopuolelle, vaikuttaa sisä- ja ulkotilan väliseen suhteeseen merkittävästi yksityisyyden aste. Kyse on siitä, avautuuko täydentävä tila viereiselle kadulle vai rajautuuko paikka ympäristöstään suljetuksi. Mitä yksityisemmiksi asuntoon liittyvät täydentävät tilat koetaan, sitä todennäköisemmin koti koetaan sisätilojaan laajemmaksi.¹⁶ Suunnittelusta tekee haastavaa se, että yksityisyyden tarve vaihtelee asukkaiden keskuudessa merkittävästi elämänsenteesta, uskomuksista ja aikaisemmista kokemuksista riippuen.¹⁷ Useimmiten yksityiseksi koetaan ulkotila, joka mielletään suojausena ja selkeästi ympäristöstään rajattuna, siten että rajat ovat selkeät ohikulkijallekin.¹⁸

Siirryttäessä ulkotilaan, puolilämpimään tilaan tai sisäänkäyntitilaan saavutaan lähes aina sisätilaa julkisempaan paikkaan. Asunnon ulkopuolella näytään muille tai vähintäänkin jaetaan sama äänimaailma ohikulkijoiden ja naapurien kanssa. Näkymä suoraan vastakkaisesta rakennuksesta, viereiseltä parvekkeelta tai kadulta tekee täydentävästä tilasta julkisen ja samalla suomalaiselle asukkaalle todennäköisesti liian avoimen. Kulttuuriset

¹⁶ Hasu 2009, s. 121.

¹⁷ Ibid, s. 82.

¹⁸ Ibid, s. 82.

erot asumiskäytännöissä eroavat toisistaan, Suomessa ihmiset kaipaavat paljon omaa tilaa ja yksityisyyttä.

Alexander¹⁹ tuo esiin asukkaan tarpeen kokea toisenlainen ulkotila, ulkotilan huone (*outdoor room*). Ulkotilan huone on osittain suljettu huonemainen tila ulkona, jossa ihmiset käyttäytyvät samalla tavalla kuin sisätiloissa ja voivat kokea samalla ulkotilan ominaisuudet, auringon, tuulen, tuoksut ja äänet. Ulkotila voi olla osittain katettu, mutta sen tulee olla rajattu seinämäisillä elementeillä useammalta sivulta.

Sou Fujimoton House N-omakotitalon muureilla suljettu pihatila muistuttaa vahvasti asunnon sisäosia. (Kuvat 2. ja 3.) Materiaaleilla ja osittain katetulla pihalla on luotu hyvin yksityinen asuinhuoneisiin rinnastuva ulkotila, joka kiertää rakennusta kolmelta sivulta. Rakennus on rajattu selkeällä elementillä kaupungin katutilasta omaan rauhaansa. Ikkunamaiset aukot muureissa avaavat näkymiä ja liittävät asunnon ympäristöönsä. Näin kaupunkiympäristö ja omakotiasumisen rauha on yhdistetty. Pihan tietyissä osissa voi oleskella aamutakissa tai kuivattaa alusvaatteita katseilta suojattuna. Asunnon käyttö vaatii kuitenkin asukkaalta sopeutumista melko

eristettyyn ympäristöön. Yksityisyyden tarve vaihtelee eri käyttäjillä, joten tulisi suunnitella yksityisyyden aseteeltaan erilaisia täydentäviä tiloja. Hyvin yksityiset ratkaisut ja ulkotilaa rajaavat elementit voivat ulkopuolelta näyttää torjuvilta, mutta ne mahdollistavat monipuolisen ja intiimin käytön. Yksityinen luonne voidaan saada aikaan niin puutarhassa, parvekkeella, kasvihuoneessa kuin luhtikäytävälläkin.

Toinen esimerkki ulkotilan huoneesta on arkkitehtitoimisto Pentaplanin Tiefes Haus (Kuvat 4. ja 5.), jossa kytkettyjen pientalojen muodostaman rakennuksen jokaisessa asunnossa on oma atriumpiha. Omakotitaloista tuttu rakennustyyppi on muokattu pienkerrostaloon sopivaksi. Muurin sijaan rakennusmassalla ja huoneilla on rajattu hyvin yksityinen ulkotila. Keskeinen sijoittuminen asuntoon mahdollistaa toimintojen yhdistelemisen pihalla, sillä useasta eri huoneesta on pääsy atriumpihalle. Arkkitehtitoimisto SANAA:n House N:ssä puolestaan ulkotila ympäröi kehämäisesti huoneita, jolloin eri toimintojen yhteyteen muodostuu erillisiä ulkotilavyöhykeitä. Yksityisyys voidaan toteuttaa hyvin monilla eri tavoilla.

¹⁹ Alexander 1997, s. 765.

Julkisen ja yksityisen tilan yhteentärmyksiä Tammelassa (6) ja Käpylässä (7).

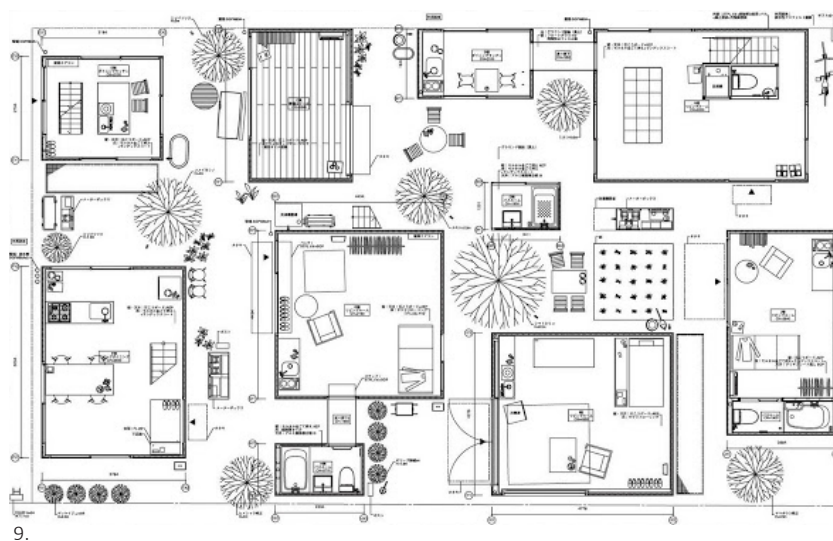
Hasun mukaan asukkaat haluavat tulkita ulkotiloja vaihteittain muuttuviksi, hierarkkiseksi tilasarjoiksi. Tilasarjat vaihtuvat yksityisestä puoliyksityisen kautta puolijulkiseen.²⁰ Esimerkiksi sisäänkäynnin etutila voidaan merkitä muusta ympäristöstä erilliseksi penkin tai istutusten avulla. Olisi hyvä suunnitella välitiloja, joissa puoliyksityinen tila johdattaa asunnon yksityisiin osiin. Hyvä esimerkki tästä on perinteinen kuisti. Julkisen ja yksityisen jyrkkä yhteentörmyys voi tehdä välittävästä tilasta käyttämättömän, oli kyseessä parveke tai oma piha. Turvattomuuden tunne estää asumisen laajenemisen.²¹ (Kuvat 6. ja 7.)

SANAA-arkkitehtitoimiston Moriyama-rakennuksen ulkotila toimii puoliyksityisenä sisäänkäyntivyöhykkeenä kuuteen erilliseen asuntoon, jolloin asumisen laajeneminen on luontevaa. (Kuvat 8. ja 9.) Projektissa asuntojen väliin jäävä piha jaetaan muiden tontin asukkaiden kanssa. Ulkotilalla onkin niin asuntoa laajentavan lisähuoneen kuin naapurien välisen kohtaamispaikan luonne. Toisiaan lähellä sijaitsevien rakennusten väliin muodostuu samalla saapumisreitti asuntoon. Reitti omaan kotiin saattaa kulkea jonkun toisen pihan ohi, jolloin asukkaat voivat sattumanvaraisesti kohdata toisiaan. Sisäänkäynnin lisäksi olohuone tai keittiö avautuu melko suljetulle pihalle, josta on kuitenkin näkö- tai kulkuyhteys toisenkin asukkaan vastaavalle pihalle.

²⁰ Hasu 2009, s. 55-59.

²¹ Ibid, s. 99.

Kaksi hyvin erilaista kuistia, Puu-Käpylä 1920-luvulta ja Tokiostrasse vuodelta 2010.

3.2 Sisä- ja ulkotilan välinen suhde

Yksityisyyden asteen lisäksi asumisen laajenemisen kannalta hyvin oleellista on, mikä on ulko- ja sisätilan välinen suhde. Kun ulkotilat on suunniteltu visuaalisesti ja toiminnallisesti sisätilojen jatkeeksi, on käyttäjien helppo laajentaa kodin toimintoja niihin.²² Asunnon reviiri laajenee ja asunto muodostuu nopeammin kodiksi, jos asunnon ympäristöä voidaan käyttää asumisen jatkeena.²³ Jos ulkotilan ja sisätilan käyttötarkoitukset eivät kohtaa, jää laajeneminen pois ja ulkotila käyttämättömäksi. Sisä- ja ulkotilan välinen suhde riippuu vahvasti laajenevan tilan käyttötarkoituksesta ja yksityisyydestä sekä asunnon ulkopuolisen tilan julkisuudesta.

Laajentumisessa on oleellista, minkä huoneen ja käyttötarkoituksen kautta ulkotilaan ollaan yhteydessä. Sisäänkäyntiin liittyvä laajeneminen on luonteeltaan julkisempaa kuin keittiöstä, olohuoneesta, makuuhuoneesta tai saunasta tapahtuva laajentuminen. Ero olisi hyvä tunnistaa, sillä makuuhuoneesta vilkkaalle kadulle avautuva ulkotila voidaan kokea yksityisyyttä uhkaavaksi ja jopa turvattomaksi. Asuntoon saapumisen yhteydessä olevat ulkotilat toimivat useimmiten puolijulkisina ja sosiaalisina kohtaamispaikkoina kun taas esimerkiksi parvekkeet yksityisempinä tiloina.

Laajenemisen tilat tulisi suunnitella niin, että ne tukevat sekä sisä- että ulkotilojen toimintaa. Tähän vaikuttavat esimerkiksi ulkotilan koko, materiaalit, näkymät, sijoittuminen asuntoon ja liikkuminen tilasta toiseen.

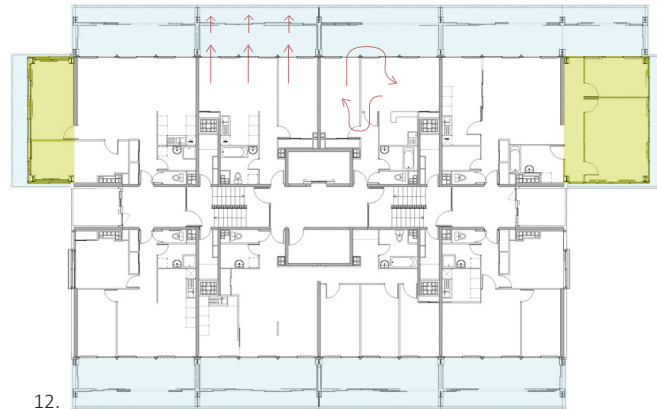
Rintamamiestalojen kuistit ovat hyvä esimerkki miellyttävästä sisäänkäynnistä, joka sijaitsee puoliyksityisellä sisäpihalla ja on yhteydessä asunnon julkisempiin osiin kuten oleskelutilaan. Sisäänkäynnin yhteydessä voidaan oleskella, ruokailla ja tavata naapureita.

Arkkitehtitoimisto ARTEC Arhitektenin Tokiostrasse-kerrostalossa kahden rakennusosan välissä on katettu kylmä luhtikäytävä. (Kuva 11.) Käytävältä asuntoihin johtavat sillat toimivat lähes samalla tavalla kuin kuistit. Sillan pieni koko ei mahdollista suoranaista oleskelua, mutta elinpiiri merkitään kasveilla, matoilla, kengillä ja polkupyörillä. Silta toimii puoliyksityisenä eteisenä asuntoon. Sillasta pidetään huolta, koska tila erottuu omakseen, sen kautta kuljetaan joka päivä sekä siksi, että muutkin naapurit näkevät sisäänkäyntitilan päivittäin.

Eriluonteiset ulkotilat ovat yksi vaihtoehto synnyttää monipuolista täydentävien tilojen käyttöä. Yhden asuntokohtaisen täydentävän tilan sijaan asunnossa voisi olla niitä kaksi, esimerkiksi sisäänkäynnin ja oleskelutilojen yhteydessä. Eriluonteiset laajenemisen tilat liittyvät luontevasti esimerkiksi eteiseen ja makuuhuoneeseen, jolloin ne tarjoavat vaihtelevia näkymiä, kohtauksia ja yksityisyyttä asunnossa samanaikaisesti. Esimerkiksi Tiefes Haus kytketyssä pientaloissa on yksityisen atriumpihan lisäksi ympäröivään maisemaan avautuva tavallinen parveke.

²² RT 93-10940, s.1.

²³ Hasu 2009, s. 121.

12.

3.3 Liikkuminen

Helppo pääsy täydentäviin tiloihin ja sieltä pois liittää ulko- ja sisätilan kiinteästi toisiinsa ja hämärtää niiden välisiä rajoja. Kun useat huoneet avautuvat täydentävään tilaan, saadaan aikaiseksi vapaa kierto huoneiden ja ulkotilan välille. Tällöin ulkotilan kautta voidaan kulkea huoneesta toiseen, mikä tekee siitä tiiviin osan asuntoa.²⁴ Ulos ei tarvitse mennä aina tietoisesti jotakin tarkoitusta varten, jolloin täydentävää tilaa käytetään useammin ja aktiivisemmin.

Esteettömyys on ulkotiloissa tärkeää, sillä kapea oviaukko tai suuri kynnyks voi esimerkiksi estää vanhukseen pääsyn ulos tai lapsen nukuttamisen rattaissa. Ovi tulisi saada auki myös asunnon ulkopuolelta, sillä muuten pihaa ei käytetä kulkureittinä asuntoon.²⁵

Jos asunnon ainoa ulkotila on yhteydessä makuuhuoneeseen, ei ulkotilaa todennäköisesti käytetä esimerkiksi vieraiden kestitsemiseen. Siksi kulkureitti tässä tapauksessa olisi hyvä olla asunnon julkisimpien tilojen, kuten olohuoneen läpi.²⁶ Yksityinen ja julkinen täydentävän tilan käyttö vaativat erilaisia reittejä asunnon sisällä. Eriluonteisten asuntoa täydentävien tilojen yhteydessä voikin olla omat kulkureittinsä tai laajempaan ulkotilavyöhykkeeseen useampi sisäänkäynti useasta huoneesta.

Nykyään täydentävässä tilassa liikkuminen on yksipuolista, esimerkiksi omakotitalossa tai parvekkeella on yleensä vain yksi ovi ulos. Välitilaa aktivoidaan asunnossa liikkumisen avulla arkkitehtitoimisto Lacaton & Vassalin korjauskohteessa Transformation de la Tour Bois le Prêtre:ssä, jossa vanhan kerrostalon vaippaan on

liitetty talvipuutarhavyöhyke ja parvekevyöhyke. (Kuva 12.) Asunnon koko päätyseinä on muutettu liukulasioviksi, jolloin asunnon makuuhuoneesta ja olohuoneesta on pääsy talvipuutarhaan ja sen kautta parvekkeelle. Huoneesta toiseen voi kulkea puutarhan kautta, jolloin välitilan käyttöaktiivisuus kasvaa. Eri asuntojen talvipuutarhoista on muodostunut värikkäitä ja monikäyttöisiä asunnon jatkeita juuri kulkureittien ansiosta.

Myös asuntoon saapuminen täydentävän tilan tai ulkotilan kautta lisää samalla käyttöastetta. Koska kuis-tin kautta kuljetaan joka päivä, käytetään sitä aktiivisesti. Parvekkeelle ei välttämättä mennä, ellei sen käyttämisestä tehdä tietoisia päätöksiä. Tämä yhdessä esimerkiksi pienen koon, julkisuuden tai varjoisuuden kanssa voi aiheuttaa sen, että tila jää käyttämättömäksi, jolloin siitä voi muodostua ulkovarasto.

Esimerkki parvekkeen kautta tapahtuvasta sisäänkäynnistä on SANAA-arkkitehtitoimiston kerrostalokompleksi Kitagata, jossa asuntokohtaiset terassit tai parvekkeet muodostavat aukkoja rakennusmassaan. (Kuvat 13-16) Parveke sijaitsee asunnon vieressä luhtikäytävällä, eikä julkisivussa. Kaikkiin asuntoihin on monta sisäänkäyntiä ja yksi niistä johtaa asuntokohtaisen terassitilan läpi useimmiten asunnon keittiöön tai tatamihuoneeseen.²⁷ Asuntoon voidaan siirtyä puolijulkisen tilan kautta puolijulkiselle terassille ja sieltä sisätiloihin. Sisäänkäynti terassilla takaa sen, että ulkotilaa käytetään päivittäin sekä sen, että sisä- ja ulkotilat muodostavat tiiviin kokonaisuuden.

²⁴ Vassal 2015.

²⁵ Hasu 2009, s. 131.

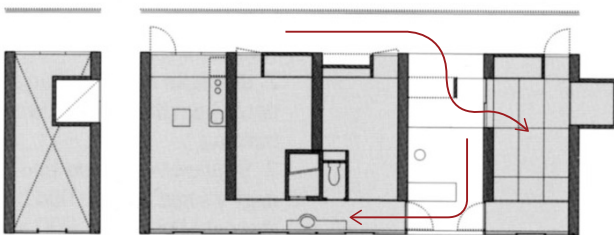
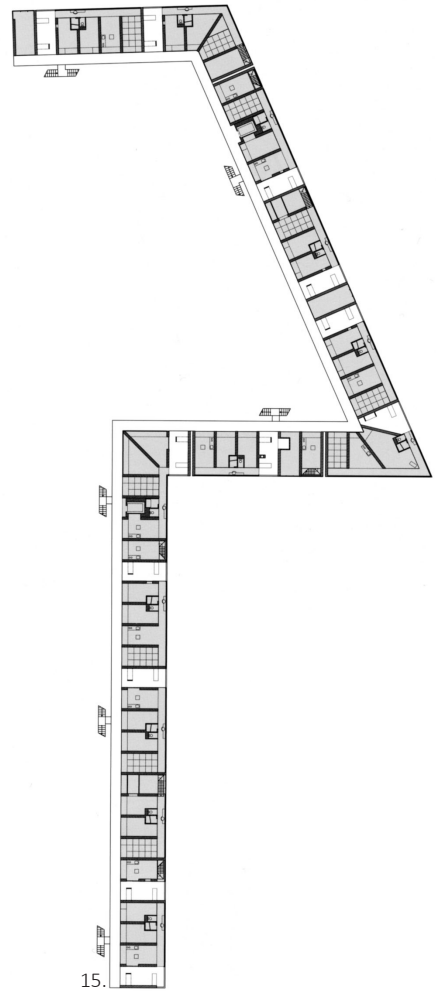
²⁶ Ibid, s. 186.

²⁷ Fitz 2008.

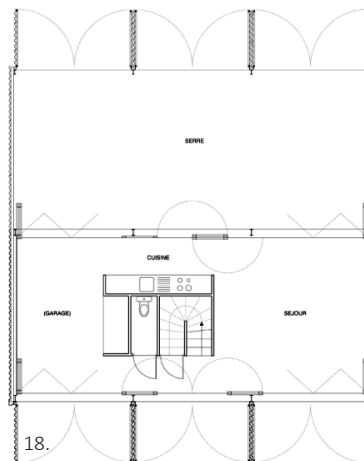

17.

18.

3.4 Monikäyttöisyys

Monikäyttöinen täydentävä tila mahdollistaa useita käyttötarkoituksia, joten ulos on helppo laajentua. Edellä käsitellyt kehittymismahdollisuudet: liikkuminen sekä sisä- ja ulkotilan välinen suhde ovat osa asunnon joustavuutta. Monikäyttöisyys riippuu myös laajenemistilan muodosta, sijoittumisesta ja koosta. Kun laajennos on muunneltava, voidaan sitä käyttää hyvin erilaisissa elämäntilanteissa ja vaiheissa. Tällöin asunnon käyttöikä on pidempi, kun sieltä ei tarvitse muuttaa uusien tarpeiden vuoksi pois.

Suunnittelussa olisi hyvä ottaa eri käyttäjäryhmät huomioon. Eri asukkailla on hyvin erilaisia tarpeita ulkotilojen käytölle iästä, elämäntilanteesta ja mieltymyksistä riippuen.²⁸ Lapsille tulisi olla tilaa leikkeihin, mutta toisaalta vanhukselle parveke tai terassi voi olla ainoa mahdollisuus ulkoiluun.

Monikäyttöisyyden oleellinen edellytys on tilan riittävän suuri koko. Esimerkiksi RT-kortistossa suositeltavalle minimi parvekkeelle mahdollistaan ruokailemaan vain pienen pöydän ääressä.²⁹ Minimimittoja huomattavasti suuremmissa ulkotiloissa voisi mahtua tekemään paljon muutakin. Kerrostaloissa parvekevyöhykkeen liian suuri koko voi kuitenkin varjostaa asunnon sisätiloja. Ulkotiloja mitoitettaessa tulisi huomioida ympäristön tekijät, kuten valon saanti.

Tärkeää on, että täydentävässä tilassa mahtuu tekemään useampaa asiaa yhtä aikaa. Hyvä ulkotila mahdollistaa esimerkiksi vieraiden kutsumisen tai sen, että eri perheenjäsenet voivat käyttää tilaa samanaikaisesti. Rattaiden ja ruokapöydän lisäksi ulkotilassa olisi hyvä olla tilaa vaikkapa joogamatolle tai kesäjuhlille. Lacaton & Vassal-arkkitehtitoimiston Latapie-omakotitalossa asunnon pinta-ala on lähes tuplattu kasvihuoneella. (Kuvat 17. ja 18.) Koska talvipuutarha on koko pitkän julkisivun levyinen, on kaikista ensimmäisen kerroksen huoneista suora käynti puutarhaan, jolloin useat eri toiminnot voivat laajentua ulos. Puutarha tarjoaa samalla mahdollisuuden toimintojen yhdistelyyn. Vapaassa ja avoimessa tilassa, jossa ei ole tilaa jakavia seiniä tai rakenteita, mahdollistaan tekemään kaikkea piknikin, puutarhajuhlien ja jalkapalloilun väliltä.

Koon lisäksi mahdollisuus täydentävän tilan ovien lisäämiseen tai poistamiseen on joustava ratkaisu. Täydentävää tilaa voidaan käyttää vaihtelevasti eri huoneiden, esimerkiksi keittiön tai vastaavasti lastenhuoneen yhteydessä asukkaista riippuen. Jos asukkaalla on mahdollisuus muokata välittävän tilan muitakin ominaisuuksia, muodostuu tilan käytöstä joustavaa. Halutessaan asukas voi kattaa ulkotilaa, rakentaa terassin tai vastavasti kasvattaa puutarhaa.

²⁸ Hasu 2009, s.82.

²⁹ RT 93-10940.

19.

20.

3.5 Itsemuokattavuus

Elinympäristön muokkaaminen on asukkaiden ja monikäyttöisyyden kannalta tärkeää, siksi se tulisi ottaa huomioon ulkotiloja suunniteltaessa. Muokkaamisella pyritään vahvistamaan omaa identiteettiä, jolloin asuntoa muokataan minuuden jatkeeksi.³⁰ Täydentävän tilan itsemuokkaamisella merkitään omaa reviiä ja yksityisen tilan rajoja, mikä vahvistaa hallinnan ja turvallisuuden tunnetta. Tällöin ulkotilat koetaan osaksi kotia.³¹ Kun ulkotila on kodin jatke, laajennutaan sinne tavallista useammin ja käytetään sitä normaalia enemmän.³² Itsemuokkaamiseen saattaa olla hyvin vähän mahdollisuuksia esimerkiksi kerrostaloissa. Kerrostalon parveke voi olla ainoa ulkotila, jota asukas voi itse muntaa mieleisekseen, sillä taloyhtiön yhteisen pihan hoitoon on omat sääntönsä.³³

Arkkitehtuurilla voidaan tarjota asukkaille hyvinkin paljon mahdollisuuksia täydentävien tilojen muokkaamiseen. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat erilaiset kylmät raakatilat ja rakennusmassan väliin jätetty tyhjä tila eli *slack space*.³⁴ Elemental-arkkitehtitoimiston Quinta Monroy houses nimisessä suunnitelmassa on hyödynnetty slack spacea sosiaalisessa vuokra-asuntokohteessa Chilessä.³⁵ (Kuvat 19. ja 20.) Kytkeytyvien pientalojen väliin asunnon toiseen kerrokseen on jätetty avoin terassitila, jonne asukkaat voivat rakentaa laajennoksen ja näin tuplata asunnon neliömäärän. Vaikka slackspace oli tässä koh-

teessa tarkoitettu asuineliöiden lisäämiseen, voidaan samaa ajatusta käyttää ulkotiloja suunniteltaessa. Kun ulkotila on jätetty hyvin pelkistetyksi, pääsevät asukkaat itse lujittamaan suhdetta kotiinsa. Slackspaceen voidaan tavallisten huoneiden sijaan rakentaa esimerkiksi puoli-lämpimiä talvipuutarhoja tai katoksia.

Myös arkkitehtitoimisto Lacaton Vassal on hyödynttänyt raakatilan konseptia Mulhouse-rakennuksessaan. Kytkeytyissä pientaloissa on huoneen kokoinen raakatala, talvipuutarha, joka voidaan myöhemmin muuttaa asukkaan tarpeen mukaan lämpimäksi sisätilaksi. Suunnitelman tavoitteena on tuottaa standardisoituja asuntoja huomattavasti suurempia ja laadukkaampia koteja, mutta samaan hintaan.³⁶ Edullisilla materiaaleilla ja kesken-eräisyydellä annetaan asukkaalle kokonainen lisähuone, jota asukas voi muokata tarpeitaan vastaavaksi. Täydentävällä tilalla voidaan lisätä asumisen laatua muunneltavasti ja edullisesti.

Asunnon ulkoympäristö voi muuttua kodinomaiseksi myös hyvinkin pienillä asioilla esimerkiksi penkillä ja kukkaruukulla. ARTEC Arkkitehtien Tokiostrasse-kerrostalon kylmällä keskikäytävällä asukkaat ovat ottaneet haltuun asuntoon johtavat kulkusillat. Eteistoimnot ovat laajentuneet käytävälle kenkien, polkupyörien, lelujen ja kasvien muodossa. (Kuvat 21-23)

³⁰ Aura, Horelli ja Korpela 1997, s. 60.

³¹ Hasu 2009, s. 99.

³² Ibid.

³³ Silvennoinen ja Hirvonen 2002, s. 115.

³⁴ Slack space on arkkitehti Peter Barber omissa suunnitelmissaan käyttöön ottama termi.

³⁵ Krzykowski 2008.

³⁶ Fitz 2008.

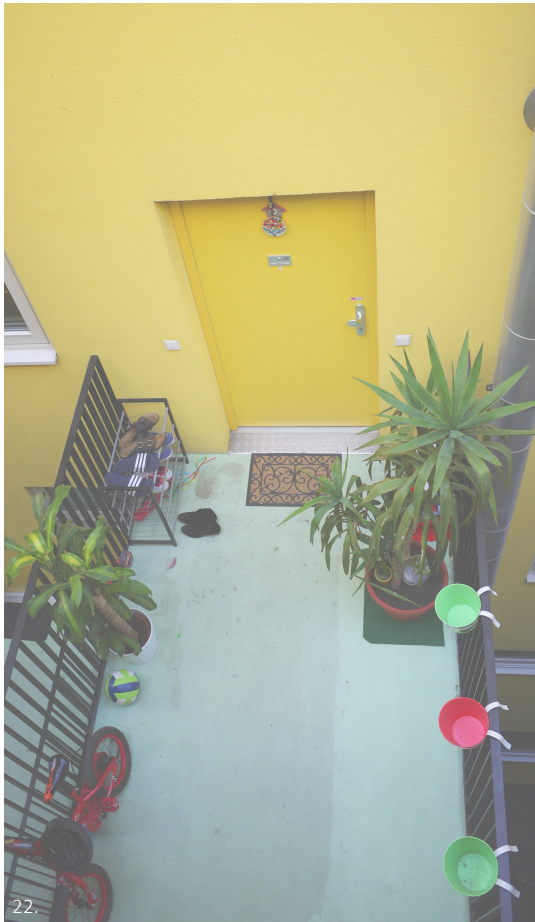

21.

Tokiostrassen sillat ovat
värikkäitä asunnon
jatkeita. Jokainen kuisti
on erilainen.

3.6 Reagointi luonnon rytmiin

Luonnon olosuhteet rajoittavat asumisen laajenemista Suomessa kylmän talvikauden vuoksi. Toisaalta neljä vuodenaikaa ja erityisesti valoisa kesä tekevät Suomen vuodenajoista kokemisen arvoisia. Jotta täydentävät tilat olisivat miellyttäviä käyttää mahdollisimman pitkän ajan, olisi tilan pienilmastoon kiinnitettävä huomiota. Täydentävät tilat tulisi suunnata mahdollisimman otollisiin ilmansuuntiin, etelään tai länteen, sekä suojaan tuulelta. Toisaalta ihmiset viettävät suurimman osan päivästänsä tasalämpöisissä ja tasavalaistuissa sisätiloissa, jolloin käsitys ympäristöstä, vuorokauden ajasta ja säätilasta häviää. Samalla arjen rytmittäminen vaikeutuu.³⁷ Ulkotilojen käyttö monipuolistaa asumista ja vahvistaa luonnon rytmin kokemista.

Täydentävien tilojen käyttötarpeet ja toimintojen laajentuminen tulisi huomioida suhteessa aikaan ja toimintojen toistuvuuteen. Jotta täydentävät tilat toimisivat mahdollisimman hyvin sisätilojen jatkeena, tulisi suunnittelussa huomioida lyhyellä syklillä tapahtuvat päivittäiset muutokset, kuten ruokailu, leikkiminen ja rentoutuminen. Näihin päivittäisiin toimintoihin vaikuttavat eri vuorokaudenajat ja sen myötä tapahtuvat muutokset esimerkiksi valon suunnassa, äänimaailmassa ja ohikulkijoiden määrässä. Tämän lisäksi vuotuisella syklillä tapahtuvat muutokset, kuten vuodenaikojen vaihtelut ja kausittaiset toiminnot olisi huomioitava. Erilaiset juhlat, kuten joulu ja juhannus ovat esimerkkejä vuotuisella syklillä tapahtuvista toiminnoista. Talvella ulkotila voi toimia muun muassa varastona, kylmäsiilytystilana ja saunan vilvoittelutilana. Kesällä puolestaan käyttömahdollisuudet ovat miltei rajattomat sääolosuhteet huomioiden.

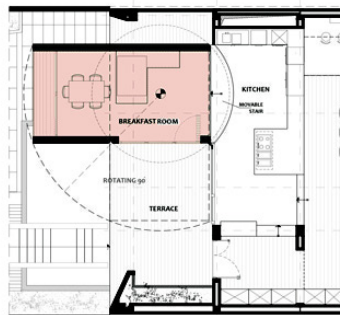
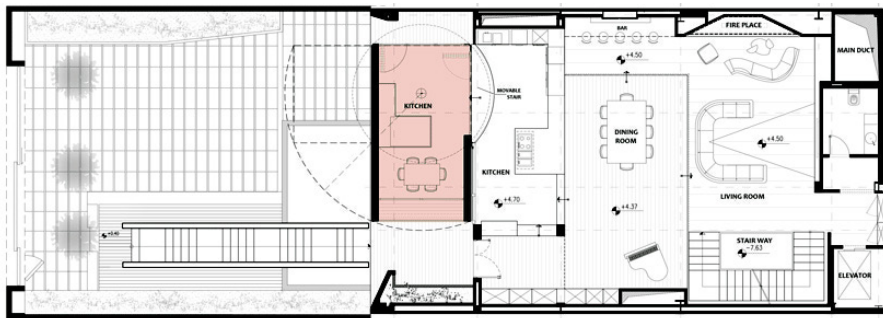
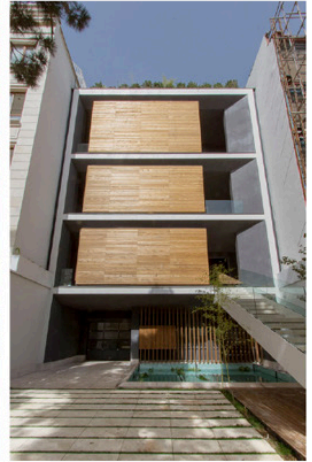
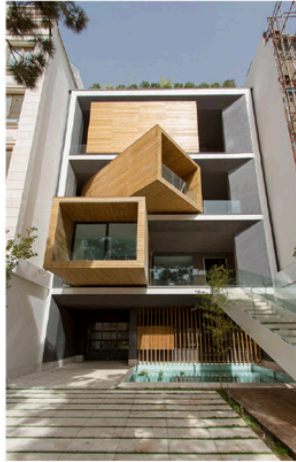
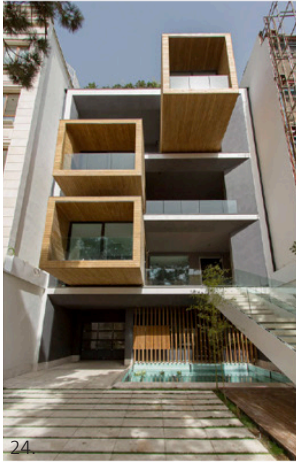
Ennakkoluuloton esimerkki rakennuksen reagoimisesta vuodenaikoihin on arkkitehtitoimisto Nextofficen Sharifi-Ha House, jossa rakennuksen julkisivussa sijaitsevat, kääntyvät huoneet muodostavat ulkoterasseja. (Kuvat 24. ja 25.) Käännettävät huonelaatikot avaavat rakennuksen volyymin vuodenaikojen, sään ja asukkaiden tarpeiden mukaan. Kesällä suorakaiteen muotoiset laatikot ovat käännetty poikittain, jolloin niiden vierelle muodostuu ulkoterasseja. Talvella laatikot puolestaan käännetään pitkittäin julkisivun suuntaisesti, jolloin pihat katoavat ja saadaan aikaan laaja, suljettu sisätila.³⁸ Asukkaat pääsevät itse määrittelemään ulkotilan yksityisyyden asteen ja koon. Yksityisyyden ja julkisuuden tason säätelyminen itse on asumisen mukavuuden ja laajenemisen kannalta olennaista.³⁹ Sharifi-Han ajatusta siirreltävästä julkisivun osista saattaa olla haastavaa toteuttaa Suomessa esimerkiksi lumen takia. Kuitenkin idea voidaan soveltaa teknisten ratkaisujen kehittyessä useilla tavoilla, eri mittakaavoissa.

Kausittainen laajeneminen ulkotiloihin tulisi hyväksyä. Vaikka vuodenaikoihin reagointi voisi rikastuttaa asumista, perustellaan välittävän tilan pois jättämistä sillä, että tilaa ei voida käyttää talvella. Asuminen voi laajentua ulos, vaikka tiloja ei käytettäisikään ympäri vuoden. Esimerkiksi kesämökeillä kausiluonteinen käyttö on tavanomaista, miksei sama tilanne voisi olla asumisessakin. Kesällä ulkotilaa voidaan käyttää kuin yhtä lisähuonetta. Asunnon laajeneminen ja supistuminen samalla tavalla kuin Sharifi-Ha talossa on yksi tapa helpottaa kausiluonteista käyttöä ja maksimoida käytettävän tilan määrä vuodenaikojen riippuen. Asunnon pinta-alaa voidaan supistaa talvella ja kasvattaa puolestaan täydentävällä tilalla kesällä.

³⁷ Lynch 1972, s. 69-70.

³⁸ Tebbutt 2014.

³⁹ Aura, Horelli ja Korpela 1997, s. 135.

25.

3.7 Puolilämmin tila

Yksi ratkaisu täydentävien tilojen käyttökauden pidentämiseksi on puolilämmin tila, jolla voidaan helpottaa laajenemista kodin ulkopuolelle myös syksyllä ja talvella. Puolilämpimässä tilassa, kasvihuoneessa tai talvipuutarhassa, ollaan suojassa sateelta ja tuulelta, mutta aistitaan kuitenkin äänimaailma, lämpötilan vaihtelut ja valaistuksen muutokset, jotka mahdollistavat sisätilaa vahvemman tilakokemuksen.⁴⁰ Puolilämmintä tilaa ei lämmitetä asuintilojen tavoin, vaan se saa lämpönsä sekä ulkoa että sisältä. Kesä kautena tilat voidaan avata osaksi ulkoympäristöä. Esimerkiksi sateella voidaan puolilämmintä tilaa käyttää lähes samalla tavalla kuin sisätilaa. Ulkoympäristön muutoksen voidaan kokea sisätilaa paremmin ja samalla säilyttää sisätilan kaltainen suojaisuus ja helppokäyttöisyys. Kaikkia jo käsiteltyjä laajenemisen kehittymismahdollisuuksia voidaan ulkotilojen lisäksi soveltaa myös talvipuutarhojen ja kasvihuoneiden suunnittelussa.

Suomessa yleisin puolilämmin tila on lasitettu parveke. Talvipuutarhoja voitaisiin hyödyntää myös muissakin talotyypeissä kuin kerrostaloissa. Joissakin omakotitaloissa on parvekkeen kokoinen viherhuone liitettynä rakennukseen, mutta pienen koon takia käyttömahdollisuudet jäävät melko rajoitetuiksi.

Anne Lacaton ja Jean-Philippe Vassal ovat tois-sään keskittyneet talvipuutarhojen kehittämiseen osana asumista. Arkkitehtitoimiston Latapie-talossa on saatu aikaan kevytrakenteisella teräskehikolla ja läpinäkyvillä polykarbonaatti-seinillä ja -katolla monikäyttöinen asunnon lisäosa. (Kuva 27.) Askareet kuten ruuanlaitto ja lukeminen saavat aivan uuden merkityksen kun ollaan kosketuksissa luontoon ja ympäristössä tapahtuviin muutoksiin läpinäkyvässä talvipuutarhassa. Sateen ropina ja auringon paiste tulevat osaksi arkea.

Toisessa esimerkissä, Mulhouse-asuinrakennuksessa, talvipuutarha tarjoaa ylimääräisen huoneen asukkaille. (Kuva 26.) Lisätilan koko vastaa yhtä tavallista huonetta, joten välitilaa voidaan käyttää asuinhuoneen tavoin. Jos talvipuutarha olisi sisätilaa, olisi runko todella syvä ja siksi asunto jäisi pimeäksi. Puolilämmin tila takaa läpinäkyvillä materiaaleillaan valonsaannin, mutta toisaalta tarjoaa monta neliötä lisää edullista käyttötilaa, jossa ympäristön muutoksen voidaan havaita kauniisti.

⁴⁰ Stenros 1992, s. 103.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän kandidaatintyön tarkoituksena oli tutkia asuminen laajenemista asuntoa täydentäviin tiloihin, johon kuuluvat ulkotilat, puolilämpimät tilat ja sisäänkäyntitilat, sekä selvittää, miten täydentävillä tiloilla voidaan parantaa ihmisten elämänlaatua. Täydentävät tilat helpottavat arkea muunneltavuuden, laajenemisen ja lisätilan avulla. Toisaalta pelkällä luonnolla ja kasvillisuudella on positiivisia vaikutuksia ihmisten terveyteen. Samalla luonnon elementit rikastuttavat asumista ja mahdollistavat sellaisia käyttötarkoituksia, jotka sisätiloissa eivät olisi mahdollisia.

Työn tavoitteena oli tutkia, miten asuntoa täydentäviä tiloja tulisi kehittää Suomessa. Jotta asuntokohtaisia lisätiloja voidaan parantaa, tulisi ensin kehittää asuntotuotantoa ja uusia rakennustyyppejä. Täydentäviä tiloja tulisi suunnitella ennakkoluulottomasti ja yhdistellä esimerkiksi kerrostalojen ulkotiloja pientalorakentamiseen ja toisin päin. Näin voidaan yhdistää eri talotyyppien hyviä puolia toisiinsa, jolloin luodaan entistä optimaalisempia ratkaisuja. Erilaiset ratkaisut ovat tärkeitä myös erilaisille käyttäjille, sillä jokaisella on omat elämäntapansa ja tarpeensa. Kun juostavia vaihtoehtoja on monia, voi asukas itse valita laajentumisen tavan.

Asunnon neliöihin perustuva hinnoittelu vaikeuttaa osaltaan asunnon ulkotilojen kehittämistä, sillä rakennuttajalle on edullista tuottaa täydentävien tilojen

sijasta mahdollisimman suuria pinta-aloja. Toisaalta omakotitalojen hinta muodostuu kerrostaloasuntoja paremmin pihan ja sisätilan luomasta kokonaisuudesta, jolloin esimerkiksi pihan koko vaikuttaa asunnon hintaan. Muidenkin asuntotyyppien hinnoittelua tulisi muokata tähän suuntaan. Jos laatu ja ulkotilat saataisiin näky-mään asunnon hinnassa, rakennettaisiin täydentäviä ti-loja enemmän. Liian tiukkaa asemakaavaa tulisi myöskin välttää, sillä rakennusoikeuden pitäisi mahdollistaa asun-non laajeneminen. Terassien ja parvekkeiden koot voivat olla hyvinkin tarkkaan määriteltyjä asemakaavassa, mikä estää uusien ratkaisujen kehittämisen.

Monia tässä tutkielmassa esiteltyjen ulkomaa-laisten asuntokohteiden ratkaisuja voidaan soveltaa Suomessa. Täydentävän tilan suuri koko mahdollistaa toimintojen yhdistelemisen ja lähes minkä tahansa käyt-tötarkoituksen. Laajaan täydentävään tilaan on helppo lisätä ovia ja näin avata kulkureittejä välitilan läpi huo-neesta toiseen. Myös sisäänkäynnin yhteydessä olevia ulkotiloja kannattaisi kehittää. Jos täydentävän tilan kaut-ta kuljetaan asuntoon sisään, muodostuu siitä aktiivinen osa arkea.

Asukkaat käyttävät täydentävää tilaa enemmän ja kokevat sen osaksi kotia, jos lisätilaa voidaan muokata omien mieltymysten mukaan. Täydentävän tilan jättämi-nen raakatilaksi on edullinen ja asukkaan näköinen tapa

lisätä ulkotilan käyttöastetta, joka mahdollistaa myös vä-liaikaiset rakenteet. Asunnon tilat voidaan maksimoida edullisilla materiaaleilla ja puolivalmiilla ratkaisuilla ja samalla minimoida asunnon hinta. Lisätiloilla voidaan tarjota eri lähtökodista tuleville asukkaille suurempia ja laadukkaampia asuntoja, esimerkiksi vuokrattavaksi.

Puolilämpimiä tiloja tulisi käyttää enemmän osana asuntosuunnittelua. Luonnon rytmin tuominen osaksi asumista on mahdollisuus, joka jätetään lähes käyttä-mättä Suomessa. Kausiluonteisen käytön potentiaalia ei huomioida. Suhtautumista välitiloihin tulisi muuttaa, sillä asunto voi laajentua kesällä ja puolestaan supistua talviaikaan. Vuodenaikojen mukaan muotoaan muutta-vat pihatilat olisivat oiva ratkaisu Suomen vaihteleviin sääolosuhteisiin. Jos asukas voi säädellä täydentävän tilan avautumista ja sulkeutumista ympäristöön, säadel-lään samalla yksityisyyden astetta. Suomalaiset kaipaavat omaa tilaa, joten liian avoimia ratkaisuja olisi hyvä välttää.

Edellä mainittuja mahdollisuuksia on helppo liittää ja soveltaa osaksi suomalaista asumista. Jatkossa olisi hyvä tutkia asunnon laajenemista lisää, sillä tällä hetkel-lä tietoa asumisen laajenemisesta ja supistumisesta on tarjolla hyvin vähän. Peruskäsitteistöä laajentumisesta voidaan kehittää lisää ja samalla välittää ideoita laajene-misestä arkkitehdeille ja rakennuttajille.

Lähteet:

- Alexander, Christopher, Sara Ishikawa, Murray Silverstein, Max Jacobson, Ingrid Fiksdahl-King, & Shlomo Angel. 1977. *A pattern language : Towns, buildings, construction*. New York: Oxford University Press.
- Aura, Seppo, Liisa Horelli, & Kalevi Korpela. 1997. *Ympäristöpsykologian perusteet*. Porvoo: WSOY.
- Fitz, Angelika. 2008. *Social Housing in Mulhouse*. <http://www.wohnmodelle.at/index.php?id=80,71,0,0,1,0> (viitattu 8.12.2015)
- Fitz, Angelika. 2008. *Moriyama House*. <http://www.wohnmodelle.at/index.php?id=83,74,0,0,1,0> (viitattu 8.12.2015)
- Gimble, Karen M., Tanja Tyvimaa. 2014. The potential for consumer segmentation in the finnish housing market. *Journal of Consumer Affairs* 48 (2) (Kesä 2014): 351-79.
- Hasu, Eija. 2009. Koti pihalla. *Kodin ulkotilat yksityisestä julkiseen. Asukkaiden kokemuksia asumisesta ja asumisen laadusta*. Espoo: TKK.
- Kaplan, Rachel, Stephen Kaplan. 1989. *The experience of nature : A psychological perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Krokfors, Karin. 2010. "Kohti joustavia asumisratkaisuja. Standardoidun asuntotuotannon ongelmat asumisen kehittämisessä." Teoksessa: *Asutaan urbaanisti! : Laadukkaaseen kaupunkiasumiseen yhteisellä kehittämyllä*, toim.: Markku Norvasuo. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja, 211-241. ISSN 1455-7797 ; 99. Espoo: Aalto-yliopisto, Teknillinen korkeakoulu.
- Krzykowski, Matylda. 2008. *Quinta Monroy by Alejandro Aravena*. <http://www.dezeen.com/2008/11/12/quinta-monroy-by-alejandro-aravena/> (viitattu 8.12.2015)
- Kyttä, Marketta. 2004. *Ihmisyystavallinen elinympäristö : Tutkimustietoa ja käytännön ideoita rakennetun ympäristön suunnittelua varten*. Helsinki: YIT.
- Lynch, Kevin. 1972. *What time is this place?*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Rappe, Erja, Leena Lindén, & Taina Koivunen. 2003. *Puisto, puutarha ja hyvinvointi*. Viherympäristöliiton julkaisu ; 28; julkaisu / viherympäristöliitto ry, ISSN 1238-8734 ; 28. Helsinki: Viherympäristöliitto.
- Silvennoinen, Heli, & Jukka Hirvonen. 2002. *Koti kerrostalossa : Asukkaiden arjen kokemuksia asumisestaan*. Suomen ympäristö, ISSN 1238-7312; 575. Helsinki: Ympäristöministeriö.
- Stenros, Anne. 1992. *Kesto ja järjestys : Tilarakenteen teoria*. Espoo: TKK.
- Strandell, Anna. 2012. *Asukasbarometri 2010*. Suomen ympäristökeskus, Rakennetun ympäristön yksikkö.
- Tebbutt, Luke. 2014. *Rotating rooms give Sharifi-ha House by Next Office a shape-shifting facade*. <http://www.dezeen.com/2014/08/22/rotating-rooms-sharifi-ha-house-next-office-tehran-iran/> (viitattu 8.12.2015)

Luennot:

- Vassal 2015 Vassal, Jean-Philippe. *Urgencies: on Housing -luento*. 16.10.2015. (muistiinpanot tekijän hallussa)

Kuvalähteet:

Kannen kuva: Liisa Heinonen, 2015.

1. **Tammela.**
Liisa Heinonen, 2015.
2. **Sou Fujimoto, House N, 2008, Oita.**
Mottimes. http://www.mottimes.com/image/mottimes_images/mottimes_images_3120150611104321.jp (viitattu 10.11.2015)
3. **Sou Fujimoto, House N, 2008, Oita.**
Sou Fujimoto Architects. Lehdessä: Toim.: Monica Gili. 2009. 2G: Revista internacional de arquitectura. 50 (2): 72.
4. **Pentaplan, Das tiefe Haus, 1999, Graz.**
Pentaplan. <http://www.pentaplan.at/das-tiefe-haus/#406> (viitattu 10.12.2015)
5. Ibid.
6. **Tammela.**
Liisa Heinonen, 2015.
7. **Puu-Käpylä.**
Ibid.
8. **SANAA, Moriyama House, 2005, Tokio.**
SANAA. <http://amassingdesign.blogspot.fi/2010/03/moriyama-house-sanaa-kazuyo-sejima-ryue.html> (viitattu 10.12.2015)
9. **SANAA, Moriyama House, 2005, Tokio.**
SANAA. <http://ideasgn.com/architecture/moriyama-house-tokyo-by-ryue-nishizawa/> (viitattu 10.12.2015)
10. **Puu-Käpylä.**
Liisa Heinonen, 2015.
11. **ARTEC Architekten, Terrace House Tokiostasse, 2010, Wien.**
Milja Lindberg, 2015.
12. **Lacaton & Vassal, Transformation de la Tour Bois le Prêtre, 2011, Pariisi.**
Lacaton & Vassal. <http://www.metalocus.es/content/en/blog/transformation-housing-block-druot-lacaton-vassal> (viitattu 10.12.2015) Muokkaus tekijän.
13. **SANAA, Kitagata, 1998, Gifu.**
El Croquis. Lehdessä: Toim.: Richard C. Levena ja Fernando Marquez Cesilia. 1998. El Croquis. 92 (4): 153.
14. **SANAA, Kitagata, 1998, Gifu.**
<https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/40/ef/72/40ef72cb996079abd428ad00dcada540.jpg> (viitattu 10.12.2015)
15. **SANAA, Kitagata, 1998, Gifu.**
Labprogettazione, 2012. <https://labprogettazione2012.wordpress.com/2012/11/05/riferimenti-1/#jp-carousel-164> (viitattu 10.12.2015)
16. **SANAA, Kitagata, 1998, Gifu.**
Ibid. Muokkaus tekijän.
17. **Lacaton & Vassal, Latapie House, 1993, Floirac.**
Philippe Ruault. Lehdessä: Toim.: Monica Gili. 2011. 2G: Revista internacional de arquitectura. 60 (4): 21.
18. **Lacaton & Vassal, Latapie House, 1993, Floirac.**
Lacaton & Vassal. <http://www.lacatonvassal.com/data/images/full/20080419-224003-z870.png> (viitattu 10.12.2015)
19. **Elemental, Quinta Monroy houses, 2003, Chile.**
Elemental. <http://www.plataformaarquitectura.cl/cl/02-2794/quinta-monroy-elemental-chile/5126e5aeb3fc4b11a7000414-quinta-monroy-elemental-chile-imagen> (viitattu 10.12.2015)
20. **Elemental, Quinta Monroy houses, 2003, Chile.**
Ibid.
21. **ARTEC Architekten, Terrace House Tokiostasse, 2010, Wien.**
Milja Lindberg, 2015.
22. **ARTEC Architekten, Terrace House Tokiostasse, 2010, Wien.**
Ibid.
23. ARTEC Architekten, Terrace House Tokiostasse, 2010, Wien.
Ibid.
24. **Nextoffice, Sharifi-ha House, 2013, Darrous, Tehran.**
Allinliving, 2014. <http://www.allinliving.nl/blog/sharifi-ha-house/> (viitattu 10.12.2015)
25. **Nextoffice, Sharifi-ha House, 2013, Darrous, Tehran.**
Nextoffice. <http://www.dezeen.com/2014/08/22/rotating-rooms-sharifi-ha-house-next-office-tehran-iran/> (viitattu 10.12.2015)
26. **Lacaton & Vassal, Social housing, Mulhouse, 2005, Mulhouse.**
Lacaton & Vassal. <http://www.lacatonvassal.com/index.php?idp=19#> (viitattu 10.12.2015)
27. **Lacaton & Vassal, Latapie House, 1993, Floirac.**
Lacaton & Vassal. <http://www.lacatonvassal.com/index.php?idp=25> (viitattu 10.12.2015)